

W Polsce audyt wewnętrzny został wprowadzony do sektora finansów publicznych 1 stycznia 2002 roku. Od tego czasu trwa proces przekształcania i wzmacniania funkcji audytu wewnętrznego w jednostkach sektora finansów publicznych. Zadania stawiane przed audytem wewnętrznym wymagają ciąglego poszerzania wiedzy na jego temat.

Treści zawarte w książce zostały dobrane w ten sposób, aby z jednej strony - dokonać podsumowania dotychczasowej działalności audytu wewnętrznego w Polsce i ugruntować wiedzę z tego zakresu, z drugiej - zwrócić uwagę na aktualne problemy, z którymi audytorzy wewnętrznymi spotykają się podczas wykonywania swoich obowiązków. Autorzy omówili między innymi: rys historyczny audytu wewnętrznego w Polsce, istotę kontroli zarządczej i rolę audytu wewnętrznego w jej ocenie, rolę komitetu audytu. W książce przedstawiono również praktyczne aspekty audytu wewnętrznego, wśród których wymienić należy: podstawy audytu dochodzeniowego, audyt rentowności usług medycznych, wybrane aspekty audytu przekształcenia zakładu budżetowego w spółkę prawa handlowego oraz audyt wynagradzania pracowników samorządowych.

Zawartość publikacji sprawia, że może po nią sięgnąć szerokie grono osób zainteresowanych tematyką audytu wewnętrznego. Książka adresowana jest w głównej mierze do audytorów wewnętrznymi, pracowników działów finansowo-księgowych oraz innych osób zainteresowanych problematyką audytu wewnętrznego i kontroli zarządczej. Jest ona również przeznaczona dla studentów kierunków ekonomicznych oraz słuchaczy studiów podyplomowych i doktoranckich.

Spis treści

Wprowadzenie 11

Rozdział 1

Pojęcie, znaczenie oraz słabości sektora publicznego i sektora finansów publicznych - Sławomira Kańduła 13

1.1. Pojęcie sektora publicznego 13

1.2. Pojęcie finansów publicznych, sektora finansów publicznych oraz sektora instytucji rządowych i samorządowych 16

1.3. Rozmiar sektora publicznego i sektora finansów publicznych w Polsce 25

1.4. Słabości sektora publicznego oraz sposoby ich przewyciężenia 33

Bibliografia 38

Rozdział 2

Charakterystyka i rola audytu wewnętrznego w jednostkach sektora finansów publicznych w świetle polskiego ustawodawstwa - ujęcie historyczne - Dorota Potrzebowska 41

2.1. Przepisy prawne ustanawiające obowiązek powołania i zasady funkcjonowania audytu wewnętrznego w jednostkach sektora finansów publicznych 41

2.2. Audyt wewnętrzny w jednostkach sektora finansów publicznych w świetle ustawy o finansach

publicznych z dnia 30 czerwca 2005 roku 46

2.3. Nowe regulacje w zakresie funkcjonowania audytu wewnętrznego w jednostkach sektora finansów publicznych po zmianach w 2009 roku 52

2.4. Analiza zmian przepisów prawnych dotyczących audytu wewnętrznego obowiązujących w latach 2001-2017 57

Bibliografia 62

Rozdział 3

Kontrola zarządcza i rola audytu wewnętrznego w ocenie systemu kontroli zarządczej - Marzena Kujawa 65

3.1. Kontrola zarządcza w świetle ustawy o finansach publicznych 65

3.2. Kontrola zarządcza w świetle standardów Ministra Finansów 70

3.3. Odpowiedzialność w zakresie kontroli zarządczej 77

3.4. Rola audytu wewnętrznego w ocenie kontroli zarządczej 83

Bibliografia 87

Rozdział 4

Rachunkowość zarządcza jako narzędzie wspomagające system kontroli zarządczej w jednostkach samorządu terytorialnego - Elżbieta Wróblewska 89

4.1. Gmina jako podmiot świadczący usługi publiczne 89

4.2. Analiza SWOT jako narzędzie zarządzania jednostką samorządu terytorialnego 91

4.3. Controlling w podmiotach świadczących usługi publiczne 93

4.4. Zarządzanie efektywnością oraz budżetowanie w jednostkach samorządu terytorialnego 97

Bibliografia 106

Rozdział 5

Rola komitetu audytu w kształtowaniu audytu wewnętrznego w spółce publicznej - Marta Tomaszewska 109

5.1. Uregulowania prawne powstania i działalności komitetów audytu oraz sposoby regulowania ich działalności w dokumentach ustrojowych spółki 109

5.1.1. Geneza powstania komitetów audytu 109

5.1.2. Regulacje funkcji i zadań komitetów audytu w dokumentach ustrojowych spółki publicznej 113

5.2. Wymogi i zadania stawiane komitetom audytu 115

5.2.1. Wymogi i zadania komitetu audytu wynikające z przepisów prawa 115

5.2.2. Dobre praktyki w działalności komitetów audytu - przegląd polskich i światowych doświadczeń 121

5.3. Wpływ komitetu audytu na działalność audytu wewnętrznego 125

5.3.1. Oczekiwania komitetu audytu w stosunku do audytu wewnętrznego i kierownictwa wyższego szczebla 125

5.3.2. Sposób działania audytu wewnętrznego wg najlepszych praktyk światowych na rzecz komitetu audytu 126

Bibliografia 128

Rozdział 6

Audyt dochodzeniowy i jego rola w wykrywaniu nadużyć gospodarczych - Marta Becla 131

6.1. Nadużycia gospodarcze	131
6.1.1. Przyczyny nadużyć gospodarczych	131
6.1.2. Pojęcie nadużycia	133
6.1.3. Charakterystyka sprawcy nadużycia	134
6.2. Metody i techniki audytu dochodzeniowego	135
6.2.1. Podstawowe symptomy nadużycia	135
6.2.2. Analityczne metody wykrywania nadużyć	136
6.2.3. Zasady postępowania w przypadku wykrycia nadużycia	137
6.3. Rodzaje nadużyć gospodarczych	139
6.3.1. Nadużycia w obszarze księgowości. Fałszowanie sprawozdań finansowych	139
6.3.2. Nadużycia w obszarze sprzedaży	140
6.3.3. Nadużycia w obszarze zakupów	141
6.3.4. Nadużycia w obszarze kadrowym	143
6.3.5. Nadużycia w obszarze wynagrodzeń	144
6.3.6. Nadużycia w obszarze wydatków służbowych	144
6.3.7. Nadużycia w obszarze majątku firmy powierzonego pracownikowi	146
6.3.8. Nadużycia w obszarze IT oraz bezpieczeństwa informacji	146
6.3.9. Konflikt interesów	147
6.4. Zarządzanie ryzykiem nadużyć	148
6.4.1. Rola pracowników w wykrywaniu nadużyć	148
6.4.2. Rola audytu wewnętrznego i dochodzeniowego w wykrywaniu nadużyć	149
6.4.3. Rola kierownictwa w wykrywaniu nadużyć	151
Bibliografia	152

Rozdział 7

Audyt rentowności usług medycznych - Monika Jarzębińska	155
7.1. Kontraktowanie świadczeń zdrowotnych	155
7.2. System jednorodnych grup pacjentów - szacowanie kosztów jednostkowych procedur medycznych	157
7.3. Zakres audytu rentowności usług medycznych	160
7.4. Analiza wybranych procedur medycznych	167
7.5. Ocena rentowności procedur medycznych	172
Bibliografia	176

Rozdział 8

Przekształcenie zakładu budżetowego w spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością (na przykładzie Zakładu Gospodarki Komunalnej) - wybrane aspekty audytu - Ewa Łęgosz	177
8.1. Gospodarka komunalna gminy	177
8.2. Charakterystyka zakładu budżetowego jako dominującej formy prowadzenia gospodarki komunalnej	179
8.3. Przesłanki przekształcenia zakładu budżetowego i procedury likwidacyjne	183
8.4. Spółka prawa handlowego jako forma organizacyjna wykonywania zadań gminy	185
8.5. Proces zakładania spółki z ograniczoną odpowiedzialnością przez gminę	187
8.6. Przekształcenie Zakładu Gospodarki Komunalnej w Szamotułach w spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością	192

- 8.7. Rejestracja spółki oraz uzyskanie pozwoleń środowiskowych 196
- 8.8. Koszty założenia spółki 201
- 8.9. Audyt przekształcenia zakładu budżetowego w spółkę z o.o. 203
- Bibliografia 206

Rozdział 9

Audyt wewnętrzny wydatków na wynagrodzenia pracowników samorządowych (na przykładzie powiatu poznańskiego) - Mariusz Strzyżewski 209

- 9.1. Dokumentowanie prac audytowych 209
- 9.2. Wydatkowanie środków na wynagrodzenia pracowników 211
  - 9.2.1. Wydatki na wynagrodzenia w powiecie poznańskim 211
  - 9.2.2. Kontrola wewnętrzna w procesie ustalenia i wypłaty wynagrodzeń 212
  - 9.2.3. Identyfikacja ryzyk w procesie ustalenia i wypłaty wynagrodzeń 215
- 9.3. Kwestionariusze kontroli wewnętrznej oraz listy kontrolne audytu wydatków na wynagrodzenia 217
  - 9.3.1. Ustalenie regulaminów porządkowych dotyczących pracy i wynagrodzeń 218
  - 9.3.2. Ustalenie składników wynagrodzeń 220
  - 9.3.3. Naliczenie wynagrodzeń 226
  - 9.3.4. Wypłata wynagrodzeń 227
  - 9.3.5. Ewidencja księgowa kosztów i wydatków na wynagrodzenia oraz rozrachunków z pracownikami 228
- Bibliografia 231